

FI

FI

FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 14.1.2009
KOM(2008) 905 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

yleisestä tuoteturvallisuudesta 3. joulukuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY täytäntöönpanosta

(komission esittämä)

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto	3
1.1.	Kertomuksen ala.....	3
1.2.	Yleiskatsaus.....	4
2.	Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä	5
3.	Soveltamisen ja sääntelyn kehitys.....	5
3.1.	Markkinavalvonnan toiminta	5
3.2.	Rapex-järjestelmän toiminta	7
3.3.	Tuotteiden jäljitettävyys.....	9
3.4.	Direktiivin 13 artiklaan perustuvat yhteisön toimenpiteet.....	9
3.5.	Standardointi	10
3.6.	Palvelujen turvallisuus	12
4.	Päätelmät	13
4.1.	Yleistä	13
4.2.	Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä	13
4.3.	Markkinavalvonnan toiminta	13
4.4.	Rapex-järjestelmän toiminta	13
4.5.	Tuotteiden jäljitettävyys.....	14
4.6.	Direktiivin 13 artiklaan perustuvat yhteisön toimenpiteet.....	14
4.7.	Standardointi	14

1. JOHDANTO

Yleistä tuoteturvallisuutta koskeva direktiivi¹, josta jäljempänä käytetään nimitystä ”direktiivi”, annettiin 3. joulukuuta 2001 ja tuli voimaan 15. tammikuuta 2002, ja jäsenvaltioiden oli saatettava se osaksi kansallista lainsäädäntöään 15. tammikuuta 2004 mennessä. Se korvasi aiemman, vuonna 1992 annetun yleistä tuoteturvallisuutta koskevan direktiivin².

1.1. Kertomuksen ala

Kertomus laadittiin direktiivin 19 artiklan 2 kohdan nojalla, ja siihen sisältyy tietoa seuraavista:

- kulutustuotteiden turvallisuus, etenkin tuotteiden parempi jäljitettävyys
- markkinavalvonnan ja Rapex-järjestelmän toiminta
- standardointi
- direktiivin 13 artiklan perusteella toteutetut toimenpiteet.

Vaikka direktiiviä ei sovelleta palvelujen turvallisuuteen, jotkin sen säännöksistä kohdistuvat myös siihen, jotta varmistetaan direktiivin suojelutavoitteiden toteutuminen. Kertomuksessa esitetään sen vuoksi myös turvallisempiin palveluihin liittyviä tärkeimpiä kehityssuuntauksia Euroopassa.

Vuonna 2007 eri puolilla maailmaa vedettiin markkinoilta takaisin suuret määrät kulutustuotteita, ja tämän johdosta tehdyssä komission sisäisessä tarkastelussa³ todettiin, että yhteisön järjestelmä, tämä direktiivi mukaan lukien, pystyy tarjoamaan Euroopan kansalaisille korkeatasoisen suojan vaarallisia kulutustuotteita vastaan⁴, kunhan järjestelmän sääntöjä sovelletaan asianmukaisesti. Tarkastelussa tuotiin kuitenkin esiin joitakin aloja, joilla on parantamisen varaa, ja komission päätös⁵, joka koski magneetteja leluissa, oli suoraa seurausta tarkastelusta. Lisäksi ehdotuksella lelujen turvallisuutta koskevan direktiivin tarkistamisesta⁶ ja tavaroiden markkinointia koskevilla uusilla lainsäädäntöpuitteilla⁷ kohotetaan nykyisen suojan tasoa. Tässä kertomuksessa kartoitetaan myös lisäaloja, joilla direktiivillä luotua järjestelmää voitaisiin parantaa entisestään.

---

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/95/EY, annettu 3. joulukuuta 2001, yleisestä tuoteturvallisuudesta (EYVL L 11, 15.1.2002, s. 4).

² EYVL L 228, 11.8.1992, s. 24.

³ http://ec.europa.eu/consumers/safety/news/stocktaking_%20execsum_en.pdf.

⁴ http://ec.europa.eu/consumers/strategy/docs/eurobar_298_summary_en.pdf.

⁵ Ks. kohta 3.4.

⁶ KOM(2008) 9 ja http://ec.europa.eu/enterprise/toys/2008_108_directive.htm.

⁷ Ks. kohta 3.1.2 ja http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/index_en.htm.

1.2. Yleiskatsaus

1.2.1. *Tavoitteet ja kohde*

Direktiivillä on tarkoitus varmistaa, että yhteisön markkinoille saatetaan vain turvallisia kulutustuotteita. Direktiiviä sovelletaan kulutustuotteisiin, jotka eivät ole elintarvikkeita. Kun kyseessä ovat tuotteet, joihin sovelletaan muussa yhteisön lainsäädännössä asetettuja erityisiä turvallisuusvaatimuksia, direktiiviä sovelletaan ainoastaan niihin seikkoihin ja vaaroihin tai vaaraluokkiin, joita kyseiset erityiset vaatimukset eivät koske.⁸

Palvelujen turvallisuus ei kuulu direktiivin soveltamisalaan, mutta korkeatasoisen kuluttajansuojan takaamiseksi sen säännöksiä sovelletaan myös tuotteisiin, jotka toimitetaan kuluttajalle tai annetaan hänen käyttöönsä palvelun yhteydessä. Palvelun tarjoajan ohjaamien laitteiden, joilla kuluttajat liikkuvat tai matkustavat, turvallisuus ei kuitenkaan kuulu soveltamisalaan. Sitä vastoin tuotteisiin, joita kuluttajat käyttävät aktiivisesti palveluntarjoajan tiloissa, kuten hotellihuoneissa käytettävissä oleviin hiustenkuivaajiin tai solariumlaitteisiin, sovelletaan direktiivin säännöksiä.⁹

1.2.2. *Talouden toimijoiden ja jäsenvaltioiden viranomaisten velvollisuudet*

Direktiivissä asetetaan talouden toimijoille yleinen velvoite saattaa markkinoille vain turvallisia tuotteita ja antaa tietoa kuluttajille ja jäsenvaltioiden viranomaisille. Tiedoissa on käsiteltävä tuotteen jäljitettävyyttä sekä toimenpiteiden, kuten tuotteiden markkinoiltavetämisen tai palauttamisen, soveltamista.¹⁰

Jäsenvaltioiden viranomaisten on varmistettava, että markkinoille saatetut tuotteet ovat turvallisia, ja niiden on täytettävä tämä velvoite seuraamalla, miten tuottajat ja jakelijat noudattavat direktiivissä niille asetettuja velvoitteita.

1.2.3. *Institutionaaliset ja täytäntöönpanopuitteet*

Direktiivissä säädetään tuoteturvallisuuden nopeasta hälytysjärjestelmästä (Rapex-järjestelmästä). Järjestelmä antaa mahdollisuuden levittää tietoa komission ja jäsenvaltioiden viranomaisten keskuudessa toimenpiteistä, joita jäsenvaltioiden viranomaiset ja talouden toimijat ovat toteuttaneet sellaisia tuotteita vastaan, jotka aiheuttavat vakavan riskin kuluttajien terveydelle ja turvallisuudelle. Tietoa myös vähemmän vakavista riskeistä voidaan kierrättää Rapex-järjestelmän kautta (alle prosentti kaikista ilmoituksista). Rapex-järjestelmää voivat käyttää myös kolmannet maat yhteisön ja hakijamaan välillä allekirjoitetun erityissopimuksen perusteella. Tähän mennessä ainoastaan yhdellä EU:n ulkopuolisella maalla, Kiinalla, on osittainen ja epäsuora pääsy Rapex-tietoihin.

---

⁸ Tämän direktiivin sekä alakohtaisten tuoteturvallisuusdirektiivien soveltamisalaa selkeytetään seuraavassa oppaassa: http://ec.europa.eu/consumers/safety/prod_legis/index_en.htm.

⁹ Ks. kulutustavaroita käsittelevän tiedekomitean lausunto aiheesta: http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/04_sccp/sccp_opinions_en.htm#3.

¹⁰ Ohjeet talouden toimijoille, komission päätös 2004/905/EY (EUVL L 381, 28.12.2004, s. 63).

Direktiivin 15 artiklan nojalla komissiota avustaa sen täytäntöönpanotehtävissä komitea, jossa on jäsenvaltioiden edustajia (tuoteturvallisuuskomitea). Lisäksi direktiivin 10 artiklalla perustetaan jäsenvaltioiden viranomaisten epävirallinen verkko, jolla pyritään edelleen tiivistämään hallinnollista yhteistyötä (kuluttajaturvallisuusverkko).

Koska direktiivi on osa ETA-sopimusta¹¹, samat säännöt ja mekanismit ovat käytössä myös ETA-sopimusta soveltavissa EFTA-maissa eli Norjassa, Islannissa ja Liechtensteinissa.

2. SAATTAMINEN OSAKSI KANSALLISTA LAINSÄÄDÄNTÖÄ

Kaikki 27 EU:n jäsenvaltiota ovat ilmoittaneet kansallisista täytäntöönpanotoimenpiteistä.¹² Täytäntöönpanomenetelmä ei kuitenkaan ole ollut sama kaikissa jäsenvaltioissa.¹³ Komission ja jäsenvaltioiden välillä on edelleen käynnissä kahdenvälisiä keskusteluja tiettyjen seikkojen selventämisestä.

Erityisesti turvallisuuden arviointiin liittyvät seikat eroavat joissakin täytäntöönpanosäädöksissä direktiivin 3 artiklassa annetuista säännöistä. Jotkin jäsenvaltiot eivät ole panneet täytäntöön kaikkia 3 artiklassa lueteltuja perusteita, ja toiset jäsenvaltiot taas ovat muuttaneet näitä perusteita tai kehittäneet omia perusteita.

Jäljitettävyyden osalta joissakin jäsenvaltioissa on tehty pakolliseksi ilmoittaa tuotteessa tai pakkauksessa tuottajan (tai tuojan) nimi ja yhteystiedot, kun se joissakin jäsenvaltioissa on vapaaehtoista. Tämän vuoksi tuottajien velvoitteet voivat siis käytännössä olla erilaiset jäsenvaltiosta riippuen.

Joissakin jäsenvaltioissa tuottajien tekemää ilmoitusta edellytetään ainoastaan, kun on kyse tunnetusta riskistä, eikä ilmoitusvelvollisuutta ole, jos tuottajan ainoastaan ”pitäisi tietää” riski käytettävissä olevien tietojen perusteella.

Jäsenvaltioilla on velvoite antaa säännöksiä, joilla pannaan täytäntöön komission 13 artiklan nojalla antamat toimenpiteet, mutta jotkin jäsenvaltiot eivät ole antaneet asiaa koskevia kansallisia säännöksiä.

3. SOVELTAMISEN JA SÄÄNTELYN KEHITYS

3.1. Markkinavalvonnan toiminta

Useimpien jäsenvaltioiden markkinavalvontaviranomaisten toiminnan perustana ovat vuotuiset tarkastusohjelmat, joissa otetaan huomioon aiemmat kokemukset ja havainnot, tuotteet, joista ilmoitetaan usein Rapex-järjestelmän kautta, sekä

---

¹¹ Päätös N:o 9/2003 (EUVL L 94. 10.4.2003, s. 59).

¹² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:72001L0095:FI:NOT>.

¹³ Täytäntöönpanon vertailu löytyy seuraavasta osoitteesta:
http://ec.europa.eu/consumers/safety/prod_legis/index_en.htm

kuluttajien valitukset. Tarvittaessa kaikki jäsenvaltiot suorittavat valvontaa ja testejä, jotka eivät välttämättä sisälly ohjelmiin, esimerkiksi hätätilanteissa.

3.1.1. *Yhteistoimet*

Jäsenvaltioiden tuoteturvallisuusviranomaisten eurooppalaisen verkon¹⁴ toiminnan edistämiseksi komissio on osallistunut useiden näiden viranomaisten yhteisten rajatylittävien valvonta- ja täytäntöönpanotoimien¹⁵ rahoittamiseen. Yhteiset toimet ovat koskeneet esimerkiksi lasten tukehtumistapaturmia, leikkikenttävälineiden turvallisuutta, savukkeensyöttimiä, lamppusarjoja ja jatkojohtoja. Kaksi toimea kohdistuu valtioiden rajat ylittävään yhteistyöhön: yhdessä on kyse tulliviranomaisten yhteistyöstä Itämeren alueella, ja toisen, nk. EMARS-hankkeen, tarkoituksena on vahvistaa markkinavalvontaa hyvien toimintatapojen avulla. Viimeksi mainitussa hankkeessa oli mukana 15 jäsenvaltiota, ja sen tuloksena kehitettiin tietokanta, nopea neuvontajärjestelmä, hyvien toimintatapojen opas sekä strategia-asiakirja markkinavalvonnan tulevaisuudesta.¹⁶

3.1.2. *Uudet lainsäädäntöpuitteet*

Heinäkuun 9. päivänä 2008 hyväksyttiin uudet tuotteiden markkinointia koskevat lainsäädäntöpuitteet, joihin sisältyivät asetus (EY) N:o 765/2008¹⁷ ja päätös 768/2008/EY¹⁸. Yksi näiden toimenpiteiden tavoitteista oli luoda vahvemmat markkinavalvontapuitteet yhteisön yhdenmukaistamislainsäädännön piiriin kuuluville tuotteille ja tuotteiden jäljitettävyydelle. Lisäksi asetuksessa säädetään jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten velvoitteesta tehdä tuotteiden ominaisuuksia koskevia asianmukaisia tarkastuksia riittävässä mittakaavassa EU:n markkinoilla ennen kuin tuotteet luovutetaan vapaaseen liikkeeseen. Komissio valmistelee parhaillaan ohjeita, joissa selvennetään asetuksessa ja direktiivissä säädettyjen markkinavalvontapuitteiden välistä suhdetta.

Asetuksen (EY) N:o 765/2008 42 artiklalla muutettiin direktiivin 8 artiklan 3 kohdan sanamuotoa niin, että säännökset ovat tiukempia jäsenvaltioille ja linjattiin direktiivin sanamuotoa asetuksen säännösten mukaiseksi.

---

¹⁴ Ks. direktiivin 10 artikla ja budjettiin liittyvien näkökohtien osalta päätös N:o 1926/2006/EY (EUVL L 404, 30.12.2006, s. 39).

¹⁵ http://ec.europa.eu/consumers/safety/projects/index_en.htm#ongoing_projects.

¹⁶ <http://www.emars.eu/>.

¹⁷ EUVL L 218, 13.8.2008, s. 30.

¹⁸ Sama kuin edellä, s. 82.

3.2. Rapex-järjestelmän toiminta

3.2.1. Vaarallisia tuotteita koskevat ilmoitukset

Rapex-järjestelmän tarkoituksena on varmistaa tiedon tehokas levittäminen kaikille jäsenvaltioille, jotta voidaan toteuttaa nopeasti toimia markkinoilla sellaisia kulutustuotteita kohtaan, joista aiheutuu vakava riski kuluttajien terveydelle ja turvallisuudelle. Häätötilanteita varten käytössä olevilla mekanismeilla varmistetaan, että varoitustiedot leviävät välittömästi kaikkiin jäsenvaltioihin seurantatoimia varten.

Komission yksiköt julkaisevat viikoittain Internetissä tietoja kaikista Rapex-ilmoituksista.¹⁹

3.2.2. Rapex-ohjeet

Komissio hyväksyi vuonna 2004 erityisohjeet Rapex-järjestelmän tehokkaan toiminnan varmistamiseksi (Rapex-ohjeet)²⁰. Rapex-ohjeissa määritetään jäsenvaltioiden ilmoitusvelvollisuuden soveltamisala kuvaamalla kriteerit, joita sovelletaan ”vakavan riskin” määritelmään, ja antamalla ohjeita ilmoitettavista toimenpide- ja tuotetyypeistä. Niihin sisältyy myös ohjeet riskinarvioinnista. Komissio käynnisti vuonna 2008 Rapex-ohjeiden tarkistuksen, joka on tarpeen vuodesta 2004 lähtien tapahtuneiden eri kehitysaskelten vuoksi.

3.2.3. Tilastosuuntauksien 2004–2008

Komission validoimien ilmoitusten lukumäärä on kohonnut jyrkästi viime vuosina. Komissio validoi 1 605 ilmoitusta vuonna 2007, kun niitä oli 1 051 vuonna 2006, 847 vuonna 2005 ja 468 vuonna 2004. Sellaisista toimenpiteistä ilmoittaminen, joihin liittyy vakava riski, on yli kolminkertaistanut: vuonna 2004 niitä oli 388 ja vuonna 2007 jo 1 355. Tämä kasvava suuntaus on jatkunut vuonna 2008. Ilmoitusten lukumäärän kasvun voidaan katsoa johtuvan tuoteturvallisuuden tehokkaammasta täytäntöönpanosta jäsenvaltioiden viranomaisten parissa, yritysten kasvaneesta tietoisuudesta omasta vastuustaan, EU:n laajentumisista vuosina 2004 ja 2007 sekä komission koordinoimista verkostonperustamistoimista.²¹ Lisäksi ero niiden maiden välillä, joissa on suurimmat ja pienimmät ilmoitusmäärät, on kaventumassa.

Niiden tuoteluokkien osalta, joihin kohdistuu korjaavia toimenpiteitä niihin liittyvien riskien vakavuuden vuoksi, eniten ilmoituksia on tehty lapsille tarkoitetuista tavaroista (leluista ja lastentarvikkeista) sekä sähkötavaroista (esim. kodinkoneista ja valaisimista). Näiden tuoteryhmien osuus on yli 50 prosenttia kaikista Rapex-ilmoituksista.

Yleisimpiä havaittuja riskejä ovat vammat, hengitysteiden tukkeutuminen ja sähköiskut ja näiden jälkeen palovammat, tulipalot, tukehtuminen ja kemialliset

---

¹⁹ http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/index_en.htm. Tämän tietoportaalien merkitystä osoittaa se, että vuonna 2007 siellä oli keskimäärin 35 200 kävijää kuukaudessa.

²⁰ Komission päätös 2004/418/EY (EUVL L 151, 30.4.2004, s. 84).

²¹ http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/stats_reports_en.htm.

riskit. Pitkäaikaisia riskejä, esimerkiksi tietyille kemikaaleille altistumisesta johtuvia, on vaikeampi havaita ja arvioida, koska vaaralliset vaikutukset eivät ilmene välittömästi.²²

Yritysten vapaaehtoisesti toteuttamien korjaavien toimenpiteiden lukumäärä on lisääntynyt vuosien mittaan: vuonna 2007 tällaisia toimenpiteitä oli 50 prosenttia kaikista vakavan vaaran aiheuttaviin tuotteisiin liittyvistä ilmoituksista.

3.2.4. *Koulutus*

Komissio on järjestänyt tuoteturvallisuudesta vastaaville jäsenvaltioiden viranomaisille koulutusta, jolla pyritään parantamaan niiden valmiuksia osallistua Rapex-verkon toimintaan. Vuosina 2006–2008 seminaareihin osallistui 22 jäsenvaltiota. Komissio on myös järjestänyt Rapex-yhteyspisteiden kokouksia Brysselissä. Lisäksi kaikkien jäsenvaltioiden tulli- ja markkinavalvontaviranomaiset ovat sopineet toimista yhteistyön tiivistämiseksi, riskinhallinnan parantamiseksi ja tietojen ja hyvien toimintatapojen vaihdon tehostamiseksi.²³

3.2.5. *Rapex-Kiina*

Kun otetaan huomioon Kiinasta peräsin oleviin tuotteisiin liittyvien Rapex-ilmoitusten erittäin suuri osuus (56 % tammikuusta syyskuuhun 2008, 52 % vuonna 2007, 49 % vuonna 2006, 49 % vuonna 2005 ja 38 % vuonna 2004), yhteyksiä tuoteturvallisuudesta vastaaviin Kiinan viranomaisiin on tehostettu. Komission terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosasto ja Kiinan laadunvalvonnasta, tarkastuksista ja karanteeneista vastaavat viranomaiset ovat allekirjoittaneet yhteisymmärryspöytäkirjan, jota päivitettiin marraskuussa 2008 niin, että siinä tuli esiin tiivistetty yhteistyö.

Kyseisillä Kiinan viranomaisilla on pääsy atk-järjestelmään, joka on tarkoitettu Kiinasta peräisin olevien vaarallisten tuotteiden Rapex-ilmoituksille ("Rapex-Kiina"). Kiinan viranomaiset raportoivat neljännesvuosittain komissiolle Rapex-tietojen perusteella toteutetuista jatkotoimista. Tähän mennessä Kiinan viranomaiset ovat toimittaneet komissiolle seitsemän raporttia. Syyskuun 2006 ja toukokuun 2008 välillä Kiinan viranomaiset tekivät tutkimuksia ja tarvittaessa toteuttivat toimenpiteitä, jotka liittyivät 599 Rapex-ilmoitukseen. Näistä tapauksista 51 prosentissa tutkimukset johtivat ehkäisevien tai rajoittavien toimenpiteiden käyttöönottoon joko viranomaisten määräyksestä tai vapaaehtoisesti kiinalaisten valmistajien (tai viejien) taholta. Tällaisia toimenpiteitä olivat mm. korjaavat toimenpiteet, vientikielto, kyseisten kiinalaisten yritysten tiukennettu valvonta tai vientiluvan keskeyttäminen tai peruuttaminen. Tutkituista tapauksista 49 prosentissa ei toteutettu mitään toimenpiteitä, mikä johtui pääasiassa siitä, että kiinalaisesta valmistajasta tai viejästä ei ollut saatavilla tietoja.

---

²² Komissio on kehittänyt altistusarviointia varten online-välineen riskiarvioinnin johdonmukaisuuden parantamiseksi (ks. <http://www.jrc.ec.europa.eu/eis%2Dchemrisks/>).

²³ Vaarallisten tuotteiden tuonnin estämistä koskevan seminaarin päätelmät ("Preventing Imports of Dangerous Products"), huhtikuu 2008, rahoitus Tulli 2013 -ohjelmasta.

3.3. Tuotteiden jäljitettävyys

Tuotteiden jäljitettävyuden ansiosta tuotanto- ja jakeluprosessissa mukana olevat talouden toimijat pystytään tunnistamaan. Näiden tietojen perusteella korjaavia toimenpiteitä voidaan toteuttaa tehokkaasti. Tunnetut tapaukset, joissa on annettu maailmanlaajuisia varoituksia kulutustavaroista, ovat korostaneet tarvetta tehokkaisiin menettelyihin, joilla tuotteet voidaan vetää pois markkinoilta niin, että talouden toimijoille ei aiheudu kohtuuttomia kustannuksia.

Direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa asetetaan yleinen velvoite tuottajille tarjota kuluttajille tarvittavat tiedot tuotteen alkuperän jäljittämiseksi tai antaa tuottajan tai tuotantoerän tiedot tuotteen pakkauksessa. On kuitenkin jäsenvaltioiden tehtävänä toteuttaa konkreettisia toimenpiteitä tämän velvoitteen täyttämiseksi. Sellaisten ilmoitusten lukumäärä, joissa tuotetta ei pystytä jäljittämään, on vähentynyt aiempiin vuosiin verrattuna. Koska kuitenkin tuotteiden, joista aiheutuu vakava riski ja joiden alkuperämaa on tuntematon, osuus ilmoituksista on 10 prosenttia²⁴, parannuksille on edelleen sijaa.

Lisäparannuksia voidaan odottaa hiljattain hyväksytyn päätöksen N:o 768/2008/EY ansiosta; siinä nimittäin edellytetään valmistajan – ja tuontituotteiden osalta sekä tuojan että valmistajan – nimen ja osoitteen ilmoittamista yhteisön yhdenmukaistamislainsäädännön yleisenä periaatteena.²⁵

3.4. Direktiivin 13 artiklaan perustuvat yhteisön toimenpiteet

Tähän mennessä komissio on soveltanut direktiivin 13 artiklassa säädettyä menettelyä kolme kertaa. Ensimmäisen kerran sitä sovellettiin leluissa olevien ftalaattien kieltämiseksi²⁶ ennen kuin pysyvä kieltö tuli voimaan direktiivillä 2005/84/EY²⁷.

Seuraava tähän artiklaan perustuva toimenpide oli 11. toukokuuta 2006 tehty päätös²⁸, jonka mukaan jäsenvaltioiden oli varmistettava, että EU:n markkinoille saatetut savukkeensytyttimet ovat lapsiturvallisiksi, ja kiellettävä muiden kuin savukkeensytyttintä muistuttavien savukkeensytyttimien markkinoille saattaminen. Tetyt tekniset kriteerit täyttävät sytyttimet eivät kuulu päätöksen soveltamisalaan. Jäsenvaltioiden oli noudatettava päätöstä 11. maaliskuuta 2007 mennessä. Päätöksen voimassaoloaikaa pidennettiin 11. toukokuuta 2008 asti 12. huhtikuuta 2007 tehdyllä päätöksellä²⁹, jolla kiellettiin sellaisten sytyttimien tarjoaminen kuluttajille, jotka eivät ole lapsiturvallisiksi ja jotka muistuttavat muita kuin savukkeensytyttimiä.

---

²⁴ Tilanne syyskuussa 2008; lähde: Rapex-tilastot, tammi–syyskuu 2008. Ks. http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/stats_reports_en.htm.

²⁵ Päätöksen N:o 768/2008/EY liitteessä I olevan R2 artiklan 6 kohta ja R4 artiklan 3 kohta.

²⁶ Komission päätökset 2004/178/EY (EUVL L 55, 24.2.2004, s. 66), 2004/624/EY (EUVL L 280, 31.8.2004, s. 34) ja 2004/781/EY (EUVL L 344, 20.11.2004, s. 35).

²⁷ Direktiivi 2005/84/EY (EUVL L 344, 27.12.2005, s. 40).

²⁸ Komission päätös 2006/502/EY (EUVL L 198, 20.7.2006, s. 41).

²⁹ Komission päätös 2007/231/EY (EUVL L 99, 14.4.2007, s. 16).

Voimassaoloa jatkettiin vielä 11. toukokuuta 2009 asti 18. huhtikuuta 2008 tehdyllä päätöksellä³⁰.

Tuorein 13 artiklaan perustuva toimenpide on 21. huhtikuuta 2008 tehty päätös³¹, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että markkinoille saatetuissa tai markkinoilla saataville asetetuissa magneettileluissa on varoitus niiden aiheuttamista terveys- ja turvallisuusvaaroista. Leluissa käytetyistä magneeteista on tullut voimakkaampia mutta myös helpommin irtoavia, minkä vuoksi niistä aiheutuu hengenvaarallisia riskejä, jos ne niellään, koska ne voivat puhkaista vatsalaukun tai suoliston. Koska voimassa olevassa lainsäädännössä tai asiaa koskevassa turvallisuusstandardissa (jotka molemmat ovat tarkistuksen kohteena) ei ollut asiaa koskevia säännöksiä, komissio hyväksyi tämän väliaikaisen toimenpiteen, joka on voimassa 21. huhtikuuta 2009 asti.

Direktiivin 13 artiklan nojalla annettujen toimenpiteiden soveltaminen on osoittanut, että toimenpiteiden väliaikainen luonne on ongelmallinen. Toimenpiteiden rajoitettu voimassaolo ja niiden toistuvat uusimiset aiheuttavat epävarmuutta talouden toimijoille. Tilapäisyytensä vuoksi toimenpiteet eivät myöskään voi poistaa kyseisten turvallisuusongelmien taustalla olevia tekijöitä.

3.5. Standardointi

3.5.1. Menettely ja asiaan liittyvät toimijat

Direktiivissä säädetään tuotteiden turvallisuuden arviointikriteereistä; jos yhteisön lainsäädäntöä ei ole, viitataan kansalliseen lainsäädäntöön ja eurooppalaisiin standardeihin, joita Euroopan standardointiorganisaatiot ovat laatineet.³² Direktiivin 3 artiklan 2 kohdan mukaan tuotetta pidetään turvallisena, jos se on sellaisten vapaaehtoisten kansallisten standardien mukainen, joilla vahvistetaan kansallisiksi standardeiksi niitä eurooppalaisia standardeja, joiden viitetiedot on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Direktiivin 4 artiklan mukaan komissio tekee komiteamenettelyllä päätöksiä, joissa täsmennetään turvallisuusvaatimukset, jotka tulevissa standardeissa olisi otettava huomioon. Edellä mainitun direktiivin perusteella komissio antaa toimeksiantoja asianomaisille standardointiorganisaatioille, jotta ne laatisivat standardeja, jotka täyttävät tietyt turvallisuusvaatimukset.

Kun standardointiorganisaatio on laatinut ja hyväksynyt standardin, komissio tekee komiteamenettelyn mukaisesti päätöksen, jossa vahvistetaan, että standardi laadittiin edellä esitettyä menettelyä noudattaen, ja julkaisee standardin viittauksen EUVL:ssä. Kun standardi on julkaistu, sen (tai vastaavan kansallisen version) mukaisesti valmistettujen tuotteiden oletetaan olevan direktiivin 3 artiklan 2 kohdan yleisen turvallisuusvaatimuksen mukaisia.

---

³⁰ Komission päätös 2008/322/EY (EUVL L 109, 19.4.2008, s. 40). Valvontatoimien koordinoinnin parantamiseksi on perustettu jäsenvaltioiden tulli- ja markkinavalvontaviranomaisten asiantuntijaryhmä.

³¹ Komission päätös 2008/329/EY (EUVL L 114, 26.4.2008, s. 90).

³² Euroopan standardointikomitea CEN, Euroopan sähkötekniikan standardointikomitea CENELEC ja Euroopan telealan standardintilaitos ETSI. Ks. myös <http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/standardization/harmstds/stdbody.html>.

Tietyt turvallisuusvaatimukset vahvistava päätös ei sellaisenaan luo olettamusta kyseiset vaatimukset täyttävien tuotteiden turvallisuudesta eikä välittömästi sovellettavia velvoitteita ja oikeuksia kolmansille osapuolille. Tällaista päätöstä voidaan kuitenkin käyttää lisäväliseen arvioitaessa, täyttääkö jokin tuote direktiivin 3 artiklan 3 kohdassa säädetyn yleisen turvallisuusvaatimuksen.

Erialaisten eturyhmien pääsyä ja tehokasta osallistumista standardien laadintaprosessiin voivat vaikeuttaa monet tekijät, kuten resurssien puute, puutteellinen asiantuntemus ja tehoton koordinointi. Sen vuoksi komissio antaa taloudellista tukea kuluttaja- ja ympäristöjärjestöille samoin kuin ammattiliitoille ja pk-yrityksille. Kuluttajien edustuksen osalta komissio tukee taloudellisesti eurooppalaisia kuluttajajärjestöjä, jotka edustavat kuluttajien etuja tuotteita ja palveluita koskevien standardien laatimisessa yhteisön tasolla.³³

3.5.2. *Turvallisuusvaatimuksia ja toimeksiantoja koskevat päätökset*

Tämän kertomuksen kattamana aikana tehtiin kolme turvallisuusvaatimuksia koskevaa päätöstä, ja niihin liittyvät standardointitoimeksiannot annettiin 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan mukaisesti.

Komissio teki 21. huhtikuuta 2005 päätöksen 2005/323/EY³⁴ veden päällä tai vedessä käytettäviä kelluvia vapaa-ajan tuotteita koskevilta eurooppalaisilta standardeilta edellytettävistä turvallisuusvaatimuksista. Päätöksen perusteella komissio antoi CEN:lle toimeksiannon M/372. Toimeksiannon nojalla ollaan laatimassa seitsemää standardia.³⁵

Komissio teki 25. maaliskuuta 2008 päätöksen 2008/264/EY³⁶ paloturvallisuuteen liittyvistä vaatimuksista, jotka savukkeita koskevien eurooppalaisten standardien on täytettävä. Päätöksen perusteella komissio lähetti CEN:lle toimeksiannon M/425, jonka mukaan se on laadittava standardi, jolla vähennetään savukkeiden syttymisalttiutta.

Komissio teki 23. huhtikuuta 2008 päätöksen 2008/357/EY³⁷ erityisistä lapsiturvallisuusvaatimuksista, jotka savukkeensyöttimiä koskevien eurooppalaisten standardien on täytettävä. Tämän tuloksena annettiin toimeksianto M/427 nykyisen savukkeensyöttimien lapsiturvallisuutta koskevan standardin EN 13869 tarkistamiseksi.

3.5.3. *Standardien viitteiden julkaiseminen*

Komissio teki kertomuksen kattamalla ajanjaksolla kolme päätöstä siitä, ovatko tietyt standardit direktiiviin sisältyvän yleisen turvallisuusvaatimuksen mukaisia.³⁸ Päätökset tehtiin direktiivin 4 artiklan 2 kohdan toisen ja neljännen alakohdan mukaisesti.

---

³³ Lisätietoja: http://ec.europa.eu/consumers/tenders/information/grants/support_en.htm.

³⁴ EUVL L 104, 23.4.2005, s. 39.

³⁵ Ks. www.cen.eu.

³⁶ EUVL L 83, 26.3.2008, s. 35.

³⁷ EUVL L 120, 7.5.2008, s. 11.

³⁸ Päätös K(2004) 1493, tehty 23.4.2004 (ei julkaistu), päätös 2005/718/EY (EUVL L 271, 15.10.2005, s. 51) ja päätös 2006/514/EY (EUVL L 200, 22.7.2006, s. 35).

Jokaisella julkaisemisella korvattiin aiempi julkaiseminen, joten päivitetty luettelo standardeista, joihin viitataan direktiivissä, on luettelo, joka on liitteenä tuoreimmassa julkaisussa vuonna 2006.³⁹

3.5.4. *Tulevien standardointitoimeksiantojen valmistelu*

Komissio aikoo parantaa sellaisten lastentarvikkeiden turvallisuutta, jotka on tarkoitettu vauvoille ja pikkulapsille (yleensä vastasyntyneistä 4–5-vuotiaisiin) ja joita käytetään nukkumisen, syömisen, kylpemisen ja kuljettamisen yhteydessä. Näihin tuotteisiin liittyviä tapaturmia, jotka toisinaan johtavat kuolemaan, sattuu Euroopassa lukuisia vuosittain.⁴⁰ Direktiivin mukaisesti on julkaistu useita lastentarvikkeiden turvallisuusstandardeja. On kuitenkin monia tuotteita, joista ei edelleenkään ole mitään turvallisuusstandardeja, ja joissakin tapauksissa standardit eivät kata tuotteen kaikkia riskejä. Vuonna 2006 teetetyt tutkimuksen perusteella on pystytty tunnistamaan ja asettamaan tärkeysjärjestykseen tuotteet, joiden standardointi olisi käynnistettävä ensisijaisesti. Tutkimukseen sisältyy alustava riskinarviointi ja turvallisuusvaatimusten luonnos. Päätökset, joissa säädetään turvallisuusvaatimuksista, on tarkoitus tehdä vuoden 2009 aikana.

Tuleen ja liekkiin liittyvien tapaturmien ja vammojen alalla komissio kehittää edelleen strategiaa, jolla parannetaan asuinympäristöjen paloturvallisuutta. Komissio etsii tapoja, joilla voitaisiin parantaa kodeissa tulenarkojen pintojen ja materiaalien, kuten huonekalujen, sisustustavaroiden, vaatteiden ja tv-laitteiden, turvallisuutta. Alalla on käytössä useita vapaaehtoisia standardeja, mutta jäsenvaltioiden kanssa käydyissä keskusteluissa on käynyt selvästi ilmi, että standardien tarjoamat ratkaisut eivät ole täysin tyydyttäviä, etenkin liekinestoaineiden osalta. Ensimmäinen ja tärkein askel onkin hankkia kattavat tiedot liekinestoaineissa käytetyistä kemikaaleista, jotta voitaisiin saada aikaan paloturvallisuuden sekä terveyden ja ympäristön suojelun välillä tyydyttävä kompromissi, joka voitaisiin sisällyttää turvallisuusstandardeihin.

3.6. **Palvelujen turvallisuus**

Kuluttajapalvelujen turvallisuuden osalta komissio katsoo, että jäsenvaltiot eivät ole päässeet yksimielisyyteen siitä, mikä olisi yhteisön toimien asianmukainen taso. Samaan aikaan julkinen mielipide ja Euroopan parlamentista tuleva poliittinen paine edellyttävät sellaisten Euroopan tason toimien toteuttamista, joissa otetaan huomioon yleiset riskit ja tapaturmat, kuten hotellien paloturvallisuus.

Useissa komission ehdotuksissa⁴¹, joilla pyritään estämään vahinkoja ja edistämään turvallisuutta, on tunnustettu tarve parantaa nykyistä eurooppalaista järjestelmää, jolla seurataan tapaturmia ja vahinkoja, myös palveluihin liittyviä.

Vuonna 2007 komissio teki ehdotuksen asetukseksi⁴² kansanterveyttä sekä työterveyttä ja työturvallisuutta koskevista yhteisön tilastoista. Vertailukelpoisten

³⁹ Komission tiedonanto 2006/C 171/04 (EUVL C 171, 22.7.2006, s. 23).

⁴⁰ Lasten (0–14-vuotiaiden) vammat, tiedot 2002–2004. Ks. <https://webgate.ec.europa.eu/idb>.

⁴¹ KOM(2006) 328 ja 329.

⁴² KOM(2007) 46.

tietojen puute ei ole kuitenkaan estänyt komissiota käynnistämästä uusia aloitteita, joissa keskitytään tietoisuuden lisäämiseen ja kannustetaan sidosryhmiä käsittelemään yhteisön toimien prioriteettialoja, kuten hotellien turvallisuutta.

Palvelujen alaan liittyvän komission toimeksiannon M/371 osalta CEN teki tutkimuksen määrittääkseen, onko mahdollista toteuttaa standardointiohjelma vaatimuksista, jotka koskevat palvelujen tarjoamista, myös turvallisuusnäkökohtia.⁴³

4. PÄÄTELMÄT

4.1. Yleistä

Direktiivi on osoittautunut toimivaksi välineeksi kuluttajansuojan korkean tason takaamisessa. Sen avulla on voitu jäljittää ja poistaa Euroopan markkinoilta paljon vaarallisia tuotteita. Direktiivillä perustettu Rapex-järjestelmä tarjoaa nopean tiedonvaihto- ja hälytysjärjestelmän, ja se on täydentänyt sääntelypuitteita, joita sovelletaan joihinkin keskeisiin kulutustuotteisiin, kuten leluihin, kosmetiikkaan, sähkölaitteisiin, valaisimiin, henkilönsuojaimiin ja ajoneuvoihin.

4.2. Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

Direktiivi on pantu jäsenvaltioissa täytäntöön kaiken kaikkiaan tyydyttävästi, mutta edelleen on joitakin epäjohtonmukaisuuksia. Komission yksiköt tekevät jäsenvaltioiden kanssa yhteistyötä määrittääkseen, onko tiettyjen jäsenvaltioiden toteutettava lisätoimenpiteitä, mutta komissiolla on edelleen oikeus aloittaa rikkomisesta johtuva menettely, jos se on tarpeen. Tämä koskee erityisesti määräaikojen noudattamista direktiivin 13 artiklan mukaisten toimenpiteiden täytäntöönpanossa.

4.3. Markkinavalvonnan toiminta

Rapex-ilmoitusten määrän suuri lisääntyminen neljän viime vuoden aikana on selvä osoitus siitä, että direktiivin mukainen markkinavalvonta on onnistunut. Markkinoiden yhä globalistuessa, kun EU:n markkinoille tulee enemmän tuotteita kolmansista maista, tarvitaan kuitenkin markkinavalvonnan lisäkoordinointia jäsenvaltioiden välillä; tähän sisältyy myös yhteistyö tulliviranomaisten kanssa.

Koordinoinnille olisi hyötyä yhteisesti sovittujen hyvien (esimerkiksi EMARS-hankkeesta peräisin olevien) toimintatapojen täytäntöönpanosta, jäsenvaltioiden viranomaisten välisen tiedonvaihdon lisääntymisestä käytössä olevien tietoteknisten välineiden kautta, uusissa lainsäädäntöpuitteissa asetettujen puitteiden moitteettomasta täytäntöönpanosta ja komission vahvemmassa roolista yhteisten prioriteettien asettamisessa markkinavalvonnalle.

4.4. Rapex-järjestelmän toiminta

Monissa maissa pidetään direktiiviä ja etenkin Rapex-järjestelmää mittapuuna, ja useat kansalliset, alueelliset ja kansainväliset organisaatiot ovat ilmaisseet

---

⁴³ Ks. <http://www.cen.eu/cenorm/sectors/nbo/value/chesss/index.asp>.

halukkuutensa osallistua järjestelmään tai saada apua samanlaisen järjestelmän perustamiseen.

Ilmoitusten lukumäärän lisääntyminen on rasittanut järjestelmää jonkin verran, mutta se on kuitenkin selkeä osoitus kuluttajansuojan paranemisesta Euroopan tasolla. Myös niiden ilmoitusten lisääntyminen, jotka koskevat talouden toimijoiden suoraan toteuttamia toimenpiteitä kulutustuotteiden aiheuttamien riskien rajoittamiseksi, osoittaa, että vastuulliset yritykset suhtautuvat tuoteturvallisuuteen vakavasti ja noudattavat niille direktiivillä asetettuja velvoitteita.

4.5. Tuotteiden jäljitettävyys

Jäljitettävyyden varmistamisessa tärkeä tekijä on tuottajan tunnistetiedot tuotteessa tai sen pakkauksessa.⁴⁴ Vaatimus ei kuitenkaan ole pakollinen kaikkien jäsenvaltioiden lainsäädännössä, mikä johtaa epätyytyttäviin tuloksiin. Jos markkinavalvontaviranomaiset eivät voi jäljittää vaaralliseksi havaitun tuotteen valmistajaa tai tuojaa, ne eivät voi toteuttaa täysimittaisesti tehokkaita toimenpiteitä. Tilanne paransi, jos tunnistamisvaatimuksen pakollista luonnetta selkeytettäisiin ja jos kaikissa tuotteissa olisi nämä tiedot talouden toimijasta, joka vastaa tuotteen turvallisuudesta. Näin vaatimus olisi myös yhdenmukaisempi uuden lainsäädäntöpuitepäätöksen säännösten kanssa, joiden mukaan tuotteessa on ilmoitettava valmistajan tai tuojan nimi, rekisteröity kauppanimi tai rekisteröity tuotemerkki sekä osoite.⁴⁵

4.6. Direktiivin 13 artiklaan perustuvat yhteisön toimenpiteet

Tilapäiset toimenpiteet ovat toki tarpeen joissakin olosuhteissa, mutta direktiivissä ei ole erityissäännöksiä, joilla nimenomaisesti sallittaisiin yhdenmukaistamattomien tuotteiden pysyvä kielto, kun ne on kiistatta todettu vaarallisiksi.⁴⁶

4.7. Standardointi

Standardointisäännöksiä olisi yksinkertaistettava joustavuuden lisäämiseksi. Pitäisi olla mahdollista säätää tietyn tuoteryhmän (esim. lastentarvikkeiden, huonekalujen, vaatteiden) turvallisuusvaatimuksista ja antaa niiden perusteella puitetoimeksiantoja tai pysyviä toimeksiantoja standardointiorganisaatioille. Näin järjeistettäisiin pitkäköö menettelyä, jossa turvallisuusvaatimukset annetaan kullekin yksittäiselle tuotteelle. Lisäksi teknisiin parannuksiin ja uusiin riskeihin voitaisiin reagoida nopeasti.

Komissiolla pitäisi myös olla mahdollisuus julkaista standardointiorganisaation hyväksymän standardin viite ilman vastaavaa toimeksiantoa, jos standardin kattama tuote kuuluu sellaisten tuotteiden tunnustettuun ryhmään, joiden osalta komissio on asettanut turvallisuusvaatimukset, ja edellyttäen, että standardi täyttää nämä

---

⁴⁴ Direktiivin 5 artiklan 1 kohdan neljännen alakohdan a alakohta.

⁴⁵ Päätöksen N:o 768/2008/EY liitteessä I olevan R2 artiklan 6 kohta ja R4 artiklan 3 kohta.

⁴⁶ Ks. Rapex-vuosiraportti 2007 ja Eurobarometri-raportti lokakuulta 2008:
http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/docs/rapex_annualreport2008_en.pdf
http://ec.europa.eu/consumers/strategy/docs/fl224%20eurobar_cbs_analrep.pdf.

vaatimukset. Tästä seuraava olettaus yleisen turvallisuusvaatimuksen täyttymisestä kannustaisi yrityksiä noudattamaan vaatimuksia ja johtaisi parempaan kuluttajasuojaan.